

INGRADO

MAGAZINE

November 2016 | Nr. 30

‘Wij hebben er zin in!’

Succes op het mbo

En verder:

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
Methodische Aanpak Schoolverzuim
Rayoncontactpersonen in de spotlight

SPV - sterk in opleidingen voor Leerplicht en RMC

Opleidingen in Landelijk
Kwaliteitsregister
Leerplicht RMC

Leergang Leerplicht/RMC

De complete en meest actuele
opleiding voor leerplicht-
ambtenaren en medewerkers RMC

- Wet- en regelgeving Leerplicht/RMC – gestart
- Het netwerk in beeld – start 12 januari 2017
- Methodisch handelen – start 30 maart 2017

Uitvoering in Utrecht.
U kunt per module instromen!

BASISCURSUS LEERPLICHT/RMC
Vaassen: 17 en 31 januari 2017

LVB JONGEREN PASSEND BEGELEID
Vaassen: 24 november en 1 december 2016
19 en 26 januari 2017

Doorlopend aanbod
van modules van
de Permanente her-
en bijscholing voor
domein III.

Meer informatie vindt u op www.spv.nu. U kunt ook contact opnemen met Will van den Ouden,
via tel. 0578 573703 of via e-mail w.vandenouden@spv.nu.

**LANDELIJK
KWALITEITSREGISTER
LEERPLICHT
& RMC**

Registreren
in het Landelijk
Kwaliteitsregister
Leerplicht & RMC

Waarom zou ik?

In de brochure over het Landelijk Kwaliteitsregister Leerplicht & RMC vind je het antwoord.

Vraag 'm aan via info@ingrado.nl

Inhoud

- 4 Kort
- 5 Van het bestuur
- 6 Succes op het mbo
Motivatie is de sleutel
- 10 Durf te vertrouwen op wat je waarneemt
Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- 12 Methodische Aanpak Schoolverzuim
beschrijft ideale route
- 14 10 vragen aan...
Hugo de Jonge
wethouder onderwijs, jeugd en zorg gemeente Rotterdam
- 16 Uit de zorgen, in de boeken
Onderwijs op maat voor dak- en thuisloze jongeren
- 20 In de regio...
'Een proces-verbaal is een zwaktebod'
- 22 Rayoncontactpersonen in de spotlight
- 27 Rechten & Plichten

Uitgelicht

'Wij hebben er zin in!' Succes op het mbo

Op het CIOS van het Friesland College bereiden studenten zich voor op een toekomst in de wereld van sport en bewegen. Ingrado Magazine reisde af naar Heerenveen. Om te praten met studenten over keuze, motivatie en toekomst. En met zorgcoördinator, opleidingsmanager en mbo-leerplichtambtenaar over studenten, hoe hun motivatie vast te houden en studenten binnenboord.

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is sinds juli 2013 van kracht. Drie jaar later blijkt de meldcode nog niet het beoogde effect te hebben. Reden voor staatssecretaris Van Rijn om Jan-Dirk Sprokkereef de opdracht te geven een advies uit te brengen over aanscherping van de meldcode. Ingrado Magazine sprak Sprokkereef vlak voordat zijn advies naar de staatssecretaris ging en vroeg hem onder meer naar de rol van leerplichtambtenaren. 'Binnen elk team zou een aandachtsfunctionaris aangesteld moeten worden.'

Methodische Aanpak Schoolverzuim

De Methodische Aanpak Schoolverzuim biedt een stappenplan waarmee leerplichtambtenaren en RMC-medewerkers op een eenduidige wijze de route bepalen voor het terugleiden van de schoolverzuimer naar school. De aanpak zal op termijn de Strafrechtelijke Aanpak Schoolverzuim vervangen.

Rayoncontactpersonen in de spotlight

De rayoncontactpersonen van Ingrado vormen een belangrijke schakel tussen het landelijk beleid en de praktijk van leerplicht en RMC. Zes van hen vertellen over hun functie, over wat zij tegenkomen in hun werkveld en over het belang van het kwaliteitsregister.

Colofon

Ingrado Magazine
November 2016 | Nr. 30

www.ingrado.nl

Teksten:

Susan de Boer en
Yolanthe van der Ree

Eindredacteur:

Yolanthe van der Ree

Redactieadres:

Ingrado (Unit 7)
Hofplein 20
3032 AC Rotterdam
info@ingrado.nl

Fotografie:

Judith Bender, Erik Brand,
Anna van Kooij en Erik van 't Woud

Illustraties:

Welmoet de Graaf

Vormgeving:

Oto9 Cross Creative Agency, Rotterdam

Druk:

JP Offset, Duiven

Als u teksten uit deze uitgave wilt overnemen, neem dan contact op met de redactie van Ingrado Magazine, info@ingrado.nl

KORT

In elk nummer een bonte verzameling (verenigings)nieuws onder de noemer **KORT**. Heeft u een bijdrage voor deze rubriek? Mail deze naar info@ingrado.nl.

Nieuw bestuur JOB

v.l.n.r. Jasper Schöbel, Roosmarijn Dam, Rick de Wijk en Thijs Tempel

Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs JOB heeft een nieuw bestuur. Naast voorzitter Rick de Wijk bestaat dat uit Kim Wiggers, Roosmarijn Dam, Jasper Schöbel en Thijs Tempel. IM vroeg JOB om een reactie op de nieuwe kwalificatiestructuur in het mbo (zie ook het artikel over het mbo op pagina 6). JOB is positief. De brede invulling van het eerste jaar, waarbij de nadruk ligt op algemeen vormende vakken en sectororiëntatie, stelt vmbo-gediplomeerden beter in staat een gerichte keuze te maken voor een profiel. 'Ik verwacht dat daarmee ook het voortijdig schoolverlaten afneemt', zegt de nieuwe voorzitter Rick de Wijk. Een van de speerpunten van JOB is scholen te stimuleren goede keuzedelen te ontwikkelen. De invulling moet aansluiten op de wensen van de student.

Reglement voor onderwijs op het platteland

350 jaar geleden hebben de Staten van Overijssel een 'Reglement voor het onderwijs op het platteland' uitgevaardigd. Namens de gemeente Zwolle ging Allard Muis op zoek naar een goede kopie van dit document uit 1666. Het is voor zover hij kan nagaan een van de eerste schriftelijke documenten waarin kwaliteit/kwantiteit van onderwijs vastgesteld wordt.

De provincie Overijssel heeft op de bijeenkomst van Rayon Oost van Ingrado de regionale leerplicht-ambtenaren en inspecteurs op een grote taart getrakteerd om zo aandacht aan dit reglement te besteden. In de 17de en 18de eeuw bemoeiden zowel de regering als de Hervormde kerk zich met het lagere-schoolonderwijs. De aan de schoolmeesters gestelde eisen beperkten zich tot een Hervormde geloofsovertuiging en een onbesproken levenswandel. Over hun kennis en bekwaamheid werd nog met geen woord gerept. De kwaliteit van het onderwijs liet in die tijd dan ook nog veel te wensen over, net als het schoolbezoek.

Samen met de LBBO, Lecso, Gedragswerk, PO- en VO raad maakt Ingrado zich sterk om minimaal in elk samenwerkingsverband voor primair én voor voortgezet onderwijs een lansbreker te krijgen die kan helpen thuiszitten te voorkomen. Daarvoor worden in het najaar van 2016 veel trainingen door het hele land verzorgd. Tijdens de trainingen staan we stil bij methodes om thuiszitten te voorkomen, om meer communicatieve vaardigheden te ontwikkelen en om de mogelijkheden binnen de huidige wet- en regelgeving te verkennen.

Waarom we dat doen ziet u in het filmpje dat is gemaakt tijdens de Voor de Jeugd dag op 3 oktober. Ga naar www.youtube.com en zoek op 'ontwikkelingskansen voor jongeren'.

RMC-dag in het teken van VSV 2.0

Op 11 oktober jl., op de derde RMC-studiedag van dit jaar, bogen 70 coördinatoren en trajectbegeleiders zich over de nieuwe vsv-aanpak waarin veel aandacht is voor kwetsbare jongeren. In het ochtenddeel werden zij door medewerkers van OCW geïnformeerd over de stand van zaken in het land rond de nieuwe plannen en over de effectrapportage. In de middag kwam de (regionale) uitwerking van die plannen aan de orde in vier workshops voor de coördinatoren, met nadruk op de samenwerking rond de toeleiding naar werk en het in beeld krijgen en houden van kwetsbare jongeren.

De presentaties van de dag zijn beschikbaar via de site van Ingrado.

Van het bestuur

Ingrado beweegt mee met de actualiteit en denkt na over de meest nuttige rol die zij voor haar leden kan hebben. Tijdens de afgelopen twee ledenvergaderingen hebben we gesproken over de verandering van het besturingsmodel van Ingrado. Om flexibel en toekomstbestendig te zijn krijgt Ingrado een directeur-bestuurder die verantwoordelijk is voor de aansturing van inhoud en organisatie. Het algemeen bestuur treedt af en daarvoor in de plaats komt een raad van toezicht. Deze raad geeft Ingrado ruimte om te werken aan de programmalijnen en ruimte om te kunnen inspelen op de behoeften van de leden.

Anne Hulzebosch

Door deze verandering kan Ingrado de relatie met haar leden verder personaliseren. Luisteren naar de leden en aandacht hebben voor de individuele behoeften. Signalen uit de praktijk van leerplicht en RMC oppikken en vertalen in beleid zonder dat daar een heel bestuur zich over uit hoeft te spreken. Leden zullen zich meer herkennen in het beleid van Ingrado en een directer contact ervaren. Offline en online via de ontmoetingen in het land en onze media.

Vaak wordt gesteld dat de grenzeloze generatie Y niet de behoefte heeft om zich te verenigen en dat het daarom moeilijk is om deze te binden aan bijvoorbeeld een vereniging. Ik durf te stellen dat juist generatie Y, doordat zij flexibel is en eigen keuzes maakt, gebaat is bij goede informatie en passend advies om die eigen keuzes goed te kunnen maken. Deze generatie verbindt op basis van kwaliteit van het werk van de vereniging en niet op basis van vanzelfsprekende loyaliteit aan de vereniging. Dat houdt Ingrado scherp en motiveert tot doorontwikkeling van onze vereniging.

Uit de diversiteit aan onderwerpen in dit nummer blijkt weer hoe veel er speelt in ons werkveld. De nieuwe kwalificatiestructuur in het mbo vormde aanleiding om af te reizen naar Heerenveen en daar te praten met studenten en met de mensen die hen opleiden en begeleiden. Wat we tegenkomen willen we delen. Door te delen hebben we de kans te leren en eigen standpunten te bepalen. Lees daarom ook de 10 vragen aan wethouder Hugo de Jonge uit Rotterdam. We kennen hem als een wethouder die een onorthodoxe aanpak of een flinke discussie niet schuwt, vanuit een sterke betrokkenheid bij het welzijn van de jongeren in zijn stad. Ingrado Magazine stelde hem vragen over een onderwerp dat dat welzijn bij uitstek raakt: zijn lidmaatschap van de Taskforce kindermishandeling.

Veel leesplezier!

Anne Hulzebosch
bestuurslid Ingrado

v.l.n.r. Dennis de Vries, Abe de Jong, Margriet Miedema en Patrick Dijkstra

Succes op het mbo

Motivatie is de sleutel

Tekst: Yolenthe van der Ree | Foto's: Judith Bender

Het Friesland College biedt ruim 200 mbo-opleidingen aan in Leeuwarden en Heerenveen. Op het CIOS bereiden studenten zich voor op een toekomst in de wereld van sport en bewegen. Ingrado Magazine reisde af naar Heerenveen. Om te praten met CIOS-studenten over keuze, motivatie en toekomst. En met zorgcoördinator, opleidingsmanager en mbo-leerplichtambtenaar over studenten, hoe hun motivatie vast te houden en zo studenten binnenboord.

‘Wij hebben er zin in!’

Ze zijn 16, 18 en begin 20. En ze hebben er zin in. Zin in hun mbo-opleiding en zin in het werk waarvoor ze worden opgeleid. Vier jongeren van CIOS, school voor sport en bewegen, van het Friesland College in Heerenveen. Vier jongeren waarmee leerplicht en RMC niet snel in contact zullen komen. Een gesprek over keuzes, opleiding, toekomstverwachtingen en waarom sommige medestudenten ongemotiveerd zijn. Mbo-leerplichtambtenaar Arlette de Graaf luistert mee. En geniet.

Waarom kozen jullie voor deze opleiding?

Margriet Miedema is 16 en weet al sinds groep 8 wat ze wil; naar de Politieacademie. ‘Maar daarvoor moet ik 18 zijn en dus zocht ik een opleiding die een nuttige voorbereiding kon bieden. Ik hou erg van sporten en koos

voor de niveau 4-opleiding trainer/coach. Halverwege dit eerste jaar kan ik overstappen naar scub, sportcoördinator uniformberoepen, en daarmee word ik sportleraar voor militairen of politie. Ik zit dan al in de richting.’

Ook Patrick Dijkstra is tweedejaars student trainer/coach niveau 4. ‘Mijn droom is voetbalcoach op hoog niveau te worden. In het eerste jaar stroomde ik op van niveau 3 naar 4. Nu loop ik stage bij SC Heerenveen.’

‘Als je een doel hebt, moet je je voor de volle 100 procent inzetten’

Dennis de Vries is 21 en wil bewegingsagoog worden. Dennis zit in een rolstoel en sport op hoog niveau. 'Ik weet uit eigen ervaring hoe het is om vanuit het revalidatiecentrum de drempel te nemen om aan gehandicapten-sport te gaan doen. Als bewegingsagoog wil ik mensen ondersteunen bij het nemen van die drempel.'

Abe de Jong solliciteerde na het vmbo bij het korps mariniers. 'Na twee jaar wilde ik hogerop binnen defensie, maar dat bleek lastig. Toen heb ik ontslag genomen en ben ik weer naar school gegaan. Ik doe nu de niveau 3-opleiding en wil graag opstromen naar niveau 4. Dan wil ik de scub gaan doen en via die route weer bij defensie terechtkomen.'

'De echte motivatie moet je uit jezelf halen'

Wat verwacht je van de opleiding?

Patrick: 'Toen ik begon had ik twee doelstellingen. De eerste was binnen een jaar op te stromen naar niveau 4 en de tweede was een stageplaats bij SC Heerenveen. Ik heb heel hard gewerkt en beide doelstellingen gehaald. M'n eerstvolgende doel is me verder ontwikkelen bij SC Heerenveen. Ik denk in stapjes'

Margriet: 'Ik hoop dat ik de mogelijkheid krijg om naar de scub te gaan. En dat ik mensen tegenkom die me uitdagen, die me helpen om alles uit mezelf te halen.'

Abe: 'Ik hoop snel de 30 punten te halen zodat ik kan opstromen naar niveau 4 en met scub kan starten. Het meest zin heb ik in de stages. Nu krijgen we de basis. Ook veel dingen die je straks helemaal niet wil doen. Ik geef bijvoorbeeld ook les aan kindertjes, terwijl ik door de modder wil kruipen. Wel nuttig hoor, maar m'n stage hoop ik toch bij het korps te kunnen lopen.'

Dennis: 'Ik denk dat het eerste jaar heel algemeen zal zijn. Dat is jammer omdat ik al precies weet wat ik wil. Maar ik ben ook druk met sporten. Ik train met het Nederlandse jeugdbasketbalteam en heb een topsportlicentie aangevraagd.'

Arlette de Graaf is mbo-leerplichtambtenaar en brengt een substantieel deel van haar werktijd door op het Friesland College. 'Helemaal blij' wordt ze van de verhalen van de jongeren. 'Wij hebben altijd te maken met jongeren met wie het niet goed gaat, die problemen hebben waardoor hun schoolloopbaan in gevaar komt. Heerlijk om nu eens te horen hoe het is als het goed gaat. Misschien is het een goed idee om jullie in contact te brengen met jongeren die ongemotiveerd zijn. Misschien werkt dat wel veel beter dan dat wij als volwassenen ze proberen te motiveren.'

Hoe kijken jullie naar motivatie?

Dennis: 'Je hebt een doel en als je dat doel wil halen, moet je je daar voor de volle 100 procent voor inzetten. En soms zit het tegen, maar dat hoort erbij. Als jongeren ongemotiveerd zijn kun je je afvragen hoe graag ze het echt zelf willen.'

Margriet: 'Het hangt ook heel erg af van de situatie waarin je zit. Van je thuissituatie en je vrienden. Voor sommigen is het echt heel zwaar. Maar ik zie zeker ook studenten om me heen die er eigenlijk niet zo'n zin in hebben. Ik denk dat 't wel zou kunnen helpen als wij met ze zouden praten.'

Abe: 'En ze dan vertellen hoe je het zelf gedaan hebt, wat je tegenkwam en hoe je verder bent gekomen. Ik heb gevoel dat sommige jongeren een week voor de sluiting van de inschrijving snel nog even CIOS invullen. Ik ben wat ouder en dus serieuzer. Ik zie klasgenoten dingen doen die ik vroeger op het vmbo ook deed. Beetje owehoeren, grenzen opzoeken, drempeltje over en nog een keer, en nog een keer.'

Margriet: 'School kan nog zo goed zijn, de echte motivatie moet je uit jezelf halen. Aan mijn motivatie zal het niet liggen, maar ik hoop wel dat ze me straks bij scub motiveren om m'n grenzen te verleggen.'

Hoe zien jullie de toekomst?

Patrick denkt, zoals gezegd, in stapjes. 'Nu eerst verder groeien bij SC Heerenveen en natuurlijk m'n opleiding afmaken!'

Dennis: 'M'n eigen ervaring en m'n opleiding zijn een mooie combinatie voor de arbeidsmarkt. Ik denk dat ik zeker werk zal vinden.'

Margriet heeft nog de tijd om na te denken over een hbo-opleiding of de Politieacademie.

En Abe ziet zichzelf als sportinstructeur bij defensie op Curaçao.

v.l.n.r. Hessel Kuipers, Goos Karsten en Arlette de Graaf

‘Met z’n allen werken aan hun toekomst’

Een schoolloopbaan valt of staat met de motivatie van de student. Daarover zijn zorgcoördinator Hessel Kuipers, opleidingsmanager Goos Karsten en mbo-leerplichtambtenaar Arlette de Graaf het eens. Het CIOS van het Friesland College doet er dan ook alles aan om de motivatie van studenten vast te houden en te verhogen.

Nieuw kwalificatiedossier

Binnen de nieuwe kwalificatiestructuur is het met name binnen de niveau 2-opleiding, medewerker sport en recreatie, een uitdaging om de motivatie van studenten vast te houden. Deze opleiding wordt nu, net als de opleidingen helpende zorg en welzijn en facilitair medewerker, aangeboden binnen het kwalificatiedossier Dienstverlening.

‘Laten we fouten leren waarderen. Fouten maken is prima’

Goos Karsten is opleidingsmanager niveau 2 - medewerker sport en recreatie. ‘Tot dit jaar leidden wij op niveau 2 op tot sport- en bewegingsbegeleider, een assistent-functie in de wereld van sport en bewegen. Met ingang van dit jaar is dat dus ‘medewerker sport en recreatie’. Fundamenteel verschil is dat je wordt opgeleid voor een ondersteunende rol, maar niet bij de beweegactiviteiten. Voorheen was je de rechterhand van degene die de beweegactiviteiten verzorgde, nu ben je de dienstverlener die de randvoorwaarden in orde maakt. Je bent de gastheer of gastvrouw, beheert de accommodatie of verricht onderhoudswerkzaamheden. Dat betekent dat we de verwachtingen van onze studenten goed moeten managen. Je komt hier niet voor een sportberoep, maar je wordt dienstverlener in de sport en recreatie. Het trainingspak zou vervangen kunnen worden door een werkbroek.’

Degenen die zich aanmelden voor niveau 2 zijn grofweg te verdelen in twee groepen zeggen Kuipers en Karsten, de groep die iets heeft met sporten en wil onderzoeken of ze daar iets mee kunnen in de beroepscontext en de groep die alles heeft weggestreept en voor wie het CIOS overbleef. Karsten: ‘Ze verwachten in elk geval allemaal lekker te gaan sporten. En nu zegt dat nieuwe dossier dat je de opleiding kunt aanbieden zonder dat studenten zelf bewegen. Ik vraag me af of er bij de herziening van de kwalificatiestructuur wel voldoende is nagedacht over deze doelgroep. Je kunt namelijk nog zo volledig en zorgvuldig zijn in je voorlichting, ze horen toch wat ze willen horen.’

Keuzedeel

Om tegemoet te komen aan de behoefte aan bewegen, heeft het CIOS één keuzedeel vastgelegd voor alle studenten. Karsten: ‘Dat keuzedeel is ‘doorstroom niveau 3’ en daar laten we zien hoe het straks kan zijn om voor de groep te staan bij de beweegactiviteiten. We schetsen daarmee een perspectief. In het basisdeel word je opgeleid om de randvoorwaarden goed voor elkaar te hebben en in het keuzedeel (3 uur per week – theorie en praktijk) leer je zelf bijvoorbeeld een warming-up te organiseren. We leren studenten na te denken over wat ze willen neerzetten en hoe ze dat kunnen organiseren. Zo hopen we ze te motiveren.’

Ontwikkeling

Motivatie is niet alleen belangrijk voor studenten van niveau 2. Het CIOS zet schoolbreed in op het verhogen van de motivatie van studenten, onder meer om het risico op uitval te verkleinen. De school heeft een verandering in gang gezet waarin de mogelijkheden en ontwikkeling van studenten centraal komen te staan. Karsten: 'Wij willen hier een onderwijskundige slag maken door ontwikkeling centraal te zetten en niet de punten en de opdrachten. We willen de ontwikkeling vertalen in waarneembaar gedrag. Dus 'wat zie ik jou doen?' in plaats van 'heb je alles af en heb je je punten gehaald?'. Daar gaan we binnen het hele CIOS mee aan de slag. Voor niveau 2 is dat echt heel mooi. We zijn zo geneigd om te kijken naar wat deze jongeren niet kunnen dat we vergeten te kijken waarin ze zich wel ontwikkelen.'

van 18 jaar mij soms vreselijk in de weg. Formeel weet ik niks en kan ik dus niks. Maar we hebben een gezamenlijk belang: het succes van die jongen. Ik heb inmiddels een kennismakingsgesprek met hem gehad. 'Goh hoe is het? Ik zag dat je er een paar keer niet was. Wat is er aan de hand? Ook al heb je je keurig ziekgemeld, ik wil wel weten wat er was.' Het is belangrijk dat we eenduidig omgaan met ziekmeldingen. Want het is een wereld van verschil of je de tweede dag belt of pas na twee weken. Als je de student centraal zet moet je direct bellen.'

Kuipers: 'Ouders zijn altijd blij als je belt. En ik heb maar één keer meegemaakt in tien jaar tijd dat een jongere bezwaar maakte dat ik z'n ouders belde. Het besef dat we me z'n allen werken aan zijn toekomst is er meestal wel. En dat waarderen ze. Iedereen wil zich tenslotte ontwikkelen.'

'Ik vraag me af of er bij de herziening van de kwalificatiestructuur wel voldoende is nagedacht over deze doelgroep'

Leerplichtambtenaar De Graaf is blij met de omslag die het Friesland College wil maken: 'Geweldig! Ik zou inzet en de *drive* van jongeren centraal willen stellen. Maak in het onderwijs de droom van jongeren mogelijk. Al doen ze acht jaar over die mbo-opleiding. Je kunt veel leren van dingen die niet lukken. Laten we het omdraaien, laten we fouten leren waarderen. Fouten maken is prima.'

Kuipers: 'Deze omslag betekent dat we studenten moeten leren reflecteren, leren kijken naar hun ontwikkeling. Dan kunnen ze leren van hun fouten en accepteren dat fouten maken hoort bij je ontwikkelen. Daar ligt voor ons de uitdaging.'

We missen je!

Studenten laten merken dat ze gezien worden is ook belangrijk voor de motivatie, stelt Kuipers. 'Studenten moeten weten 'ik word gezien, ik mag er zijn. Ze missen me als ik er niet ben'. En dan moet het niet uitmaken hoe oud je bent. We missen iedereen die er niet is.'

Opleidingsmanager Karsten maakt dan ook geen onderscheid tussen 18-plus en 18-min, maar geeft aan wel te worstelen met de leeftijdsgrens. 'Ik heb een 18-plusser die zich de afgelopen weken een paar keer heeft ziekgemeld en ik weet van z'n moeder dat dat niet terecht was. Moeder zegt dat haar zoon de verantwoordelijkheid niet aankan. Omdat we de driehoek student-ouders- school hoog in het vaandel hebben, zit die leeftijd

MBO Raad over nieuwe kwalificatiestructuur

In de nieuwe kwalificatiestructuur is het aantal kwalificatiedossiers teruggebracht van ongeveer 600 naar 420 en zijn de onderwijsprogramma's verbreed. 'Breder opleiden past beter bij een snel veranderende arbeidsmarkt', zegt Marije Hulsbosch, perswoordvoerder van de MBO Raad. 'De opleiding bestaat nu uit een basisdeel, profieldelen en keuzedelen. In het basisdeel leren jongeren competenties aan die niet zo snel verouderen, zoals de algemeen vormende vakken Nederlandse taal en rekenen en vaardigheden als samenwerken en reflecteren. Het profieldeel gaat in op verschillende onderdelen van een opleidingsdomein en het keuzedeel biedt scholen de mogelijkheid specifiek aan te sluiten bij een vraag uit de regio of van de jongeren zelf. Ook bedrijven hebben te maken met veranderingen. Met de keuzedelen kunnen opleidingen daar snel op inspelen.'

Om te voorkomen dat jongeren verkeerde verwachtingen hebben van hun opleiding, is het belangrijk dat scholen goede voorlichting geven, zegt Hulsbosch. 'Sommige mbo-2-studenten zijn moeilijk binnen te houden. Het gaat daarbij ook vaak om andere zaken dan de inhoud van een opleiding, zoals je welkom voelen. Een bredere opleiding is ook in het belang van de jongere zelf. Op de huidige arbeidsmarkt is het moeilijker om werk te vinden als je te gespecialiseerd bent opgeleid.'

De invoering van met name de keuzedelen zal ook de doorstroom naar het hbo vergemakkelijken, verwacht de MBO Raad.

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

‘Durf te vertrouwen op wat je waarneemt’

Tekst: Yolenthe van der Ree | Foto: Erik van 't Woud | Illustratie: Welmoet de Graaf

De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is sinds juli 2013 van kracht. Sinds die datum zijn professionals verplicht in actie te komen bij signalen van geweld in de relationele sfeer. Drie jaar later blijkt de meldcode een bewustwording op gang gebracht te hebben, maar nog niet het beoogde effect te hebben. De handelingsverlegenheid is nog steeds groot waardoor het aantal meldingen achterblijft bij de verwachting.

Reden voor staatssecretaris Van Rijn van VWS om Jan-Dirk Sprokkereef de opdracht te geven een advies uit te brengen over aanscherping van de meldcode. Ingrado Magazine sprak Sprokkereef vlak voordat zijn advies naar de staatssecretaris ging en vroeg hem onder meer naar de rol van leerplichtambtenaren.

De wet heeft wel een verandering teweeg gebracht, zegt Sprokkereef. Er is veel geïnvesteerd in opleidingen en (online) trainingen. En op verschillende plekken, zoals de eerste hulp van ziekenhuizen, wordt de meldcode zeer consistent toegepast. 'Maar wat je ziet', vervolgt Sprokkereef, 'is dat het nodig blijft iedereen alert te houden en te attenderen op de meldcode. Het is nog niet vanzelfsprekend dat de vijf stappen gevolgd worden, de handelingsverlegenheid is nog altijd groot.'

Zorgen

Professionals durven volgens Sprokkereef vaak niet te vertrouwen op wat ze waarnemen. Want 'gisteren reageerde dit kind nog heel enthousiast toen moeder haar van school haalde' of 'ik zag toch ook dat hij z'n vader uit zichzelf een knuffel gaf'. 'Mensen zijn bang dat ze het bij het verkeerde eind hebben en laten het er daarom bij zitten. Ik snap dat ook, mishandeling en verwaarlozing zijn niet altijd evident. Maar dat betekent niet dat je maar niets moet doen. Je moet het monster in de ogen durven zien.

Je moet je het ergste durven voorstellen. Overleg daarover met collega's of deskundigen en ga vervolgens het gesprek aan met de ouders en/of de jongere. Maak duidelijk dat je je zorgen maakt en misschien wel zoveel zorgen, dat je overweegt een melding te doen bij Veilig Thuis. Dat is het begin van de oplossing. In tegenstelling tot waar mensen vaak bang voor zijn, helpt het benoemen van je vermoedens om een zaak positief in beweging te brengen.'

Ingrado over de veldnorm

Ingrado ziet in het advies een kans de veldnorm optimaal te laten aansluiten bij de professie van de leerplichtambtenaar. Tegelijkertijd geeft het ontwikkelen van een veldnorm ook de mogelijkheid deze te laten aansluiten bij de veldnorm van ketenpartners. Bijvoorbeeld door deze gezamenlijk te ontwikkelen. Zo ontstaat een breed gedragen begrip waardoor we met elkaar beter kunnen zorgen voor langdurige veiligheid van kinderen. Een veldnorm zal ook meer richting geven aan het gebruik van de meldcode. Uiteraard blijven training en opleiding in het herkennen van signalen en het gebruik van de meldcode van belang.

Geweld herhaalt zich

Grootste 'manco' in de huidige inrichting van de meldcode is dat signalen niet geregistreerd en dus ook niet gecombineerd worden. 'Terwijl we weten', zegt Sprokkereef, 'dat geweld in een afhankelijkheidsrelatie zich herhaalt. Het blijft zelden bij één keer. De grootste indicator voor geweld is dus eerder geweld. Dat betekent dat we die informatie beschikbaar moeten hebben. Nu is dat niet het geval. De huidige meldcode is gericht op hulpverlening in op zichzelf staande gevallen van mishandeling. Er wordt alleen geregistreerd bij Veilig Thuis als de juiste hulp nog niet geboden is en de casus overgenomen moet worden door een ander. Die directe hulp uit de huidige code moeten we behouden, maar tegelijkertijd moeten gegevens worden gecombineerd. Alleen dan kunnen we patronen zien en herhaling voorkomen.'

'De grootste indicator voor geweld is eerder geweld'

Leerplicht

Ook leerplichtambtenaren zijn gehouden aan de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Net als in andere beroepsgroepen is het zeer wisselend hoe de meldcode wordt toegepast. Sprokkereef: 'Ook onder leerplichtambtenaren is nog veel terughoudendheid. Ook zij vragen zich af 'zie ik het wel goed?'; ook zij vinden het lastig om het gesprek aan te gaan met ouders en/of jongeren. Achter schoolverzuim kan ernstige problematiek schuilgaan en gedragsproblemen kunnen het gevolg zijn van verwaarlozing. Dat weten we allemaal en leerplicht signaleert dat vaak als eerste, ook al omdat de leerplichtambtenaar als een van de weinigen achter de voordeur mag kijken.'

Belangrijk is volgens Sprokkereef dat iedere functionaris zich gesteund voelt bij het toepassen van de meldcode. 'Het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling is een verantwoordelijkheid van iedereen, dat doe je met elkaar. Binnen elk team zou een aandachtsfunctionaris aangesteld moeten worden. Hij of zij ziet erop toe dat de meldcode wordt toegepast en faciliteert zijn teamleden. Hij zorgt dat zij trainingen volgen in het werken met de meldcode, in het voeren van gesprekken met ouders en/of jongeren. Voor zijn teamleden is de aandachtsfunctionaris degene bij wie zij terecht kunnen als ze signalen denken op te vangen. Hij kent de stappen die dan gezet moeten worden, hij weet de weg naar Veilig Thuis. Gemeenten met maar één leerplichtambtenaar zouden bijvoorbeeld samen met andere gemeentes een aandachtsfunctionaris kunnen aanstellen.'

Het advies

Op 3 oktober jl. stuurde Sprokkereef zijn advies naar de staatssecretaris die op zijn beurt een brief naar de Kamer stuurde. Het advies luidt een 'radarfunctie' in te richten bij de Veilig Thuis-organisaties. Het nieuwe aan deze functie is dat Veilig Thuis in alle gevallen vanaf een nader te bepalen mate van ernst van huiselijk geweld en kindermishandeling uitvoering geeft aan:

- het vastleggen van signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling en het duiden en wegen van de aard en ernst van de problematiek, het terugkoppelen van deze beoordeling aan de melder en na overleg met de melder beoordelen welke interventie noodzakelijk is;
- het combineren van signalen met informatie uit systemen van Veilig Thuis en met informatie verstrekt door derde partijen, zoals de Raad voor de Kinderbescherming, gecertificeerde instellingen, de vrouwenopvang, de reclassering of de politie;
- het afhankelijk van de weging voeren van regie op de veiligheid.

Uit het advies: 'Om dit mogelijk te maken behoeft de Meldcode aanpassing. De keuzeruimte die de huidige Meldcode biedt om ofwel zelf hulp te organiseren, ofwel een melding te doen bij Veilig Thuis, komt bij ernstige gevallen te vervallen. Professionals zullen overigens nog steeds zelf invulling kunnen geven aan veiligheidsinterventies, zorg en behandeling. Zij zullen hier, bij ernstige casussen, echter altijd ook melding van moeten maken bij Veilig Thuis.'

Geadviseerd wordt professionals zelf een veldnorm te laten definiëren die bepaalt bij welke mate van ernst een melding bij Veilig Thuis verplicht is. De invulling van de veldnorm wordt in dit advies bewust vrijgelaten, zodat beroepsgroepen daar zelf invulling aan kunnen geven.

voor het hele advies: www.huiselijkgeweld.nl/beleid/landelijk/aanscherping-en-verbetering-meldcode-en-werkwijze-veilig-thuis

Jan-Dirk Sprokkereef was eerder vice-voorzitter van zowel Jeugdzorg Nederland als van de Taskforce Kindermishandeling en Seksueel Misbruik en bestuurder van Samen Veilig Midden-Nederland.

Methodische Aanpak Schoolverzuim beschrijft ideale route

Tekst: Susan de Boer | Illustratie: Welmoet de Graaf

De Methodische Aanpak Schoolverzuim biedt een stappenplan waarmee leerplichtambtenaren en RMC-medewerkers op een eenduidige wijze de route bepalen voor het terugleiden van de schoolverzuimer naar school. De aanpak zal op termijn de Strafrechtelijke Aanpak Schoolverzuim vervangen.

‘De Methodische Aanpak Schoolverzuim is te plaatsen tegen de achtergrond van het verder professionaliseren van de beroepsgroep van leerplichtambtenaren en RMC-medewerkers’, zegt Selma Hulst, beleidsmedewerker van het Expertisecentrum van Ingrado. ‘Er vinden veel verschuivingen in het werkveld plaats, onder meer door de decentralisatie Jeugdzorg en de invoering van passend onderwijs. Het beroep van leerplichtambtenaar en RMC-medewerker vraagt steeds meer. Het is daarom

allereerst belangrijk dat we afbakenen wat wel en niet bij het domein van leerplicht hoort.’

‘Ten tweede willen we een gemeenschappelijk handelingskader ontwikkelen: hoe gaan we om met schoolverzuim en schoolverzuimers? Welke routes zijn er? Anders dan in de Strafrechtelijke Aanpak Schoolverzuim willen we ook het zorgtraject aan bod laten komen. De leerplichtambtenaar heeft een schakelrol in de brede keten van scholen, gemeenten, Raad voor de Kinderbescherming, Halt, politie, gemeentelijke jeugdzorg, inspectie voor het onderwijs, Openbaar Ministerie en de rechter.’

‘Preventie en afspraken met ketenpartners zijn aandachtspunten’

Gemeenschappelijke visie

Ingrado, Stichting Halt, het Openbaar Ministerie, het Ministerie van Veiligheid & Justitie en de Raad voor de Kinderbescherming hebben samen de Strafrechtelijke Aanpak Schoolverzuim (SAS) ontwikkeld. Deze partijen zijn ook betrokken bij de ontwikkeling van de MAS.

Aan de basis ligt een gemeenschappelijke visie:

- Het doel is terug- of toeleiding naar een passend onderwijsprogramma;
- Vroegtijdige zorginzet bij signaalverzuim staat voorop;
- Ketensamenwerking draagt bij aan een effectieve aanpak van schoolverzuim;
- De aanpak is licht waar mogelijk en zwaar(der) waar dat nodig is.

Tijdens de Werkconferentie van Ingrado op 22 september presenteerden Selma Hulst en Jos Lubberman, de onderzoeker van Regioplan die de MAS heeft mee-ontwikkeld, de grote lijnen van de aanpak. In maximaal tien stappen doorloopt de leerplichtambtenaar of RMC-medewerker bij wie een verzuim is gemeld, een route van vijf fases: waarnemen, analyseren, plannen, handelen en evalueren. ‘De evaluatiefase is essentieel voor professionalisering’, zegt Lubberman. ‘Daarbij gaat het om reflectie op het

eigen handelen, maar ook om reflectie op het handelen van de organisatie en op het handelen van de keten als geheel. Daarin zit versterking van de beroepsgroep maar ook van de ketensamenwerking. De status van de MAS wordt: pas toe of leg uit. Dat betekent dat je deze route moet volgen, tenzij je kunt uitleggen waarom je het anders doet.'

Aanvullingen

De deelnemers aan de conferentie is gevraagd om aanvullingen voor te stellen. Een belangrijke aanvulling is 'preventie': hoe is schoolverzuim te voorkomen? Lubberman: 'Die vraag valt formeel buiten het kader van de MAS. De MAS beschrijft de aanpak vanaf de verzuim melding, het is eigenlijk meer een 'methodische aanpak schoolverzuimer'. Maar het werk van de leerplichtambtenaar overstijgt dit. Preventie van schoolverzuim in brede zin hoort er wel degelijk bij. Dit onderwerp zullen we komend jaar uitdiepen. Daarmee erkennen we ook dat deel van het werkveld van leerplicht.' Een ander aandachtspunt is de behoefte aan heldere afspraken met de ketenpartners. Sommige conferentiedeelnemers merken op dat niet alle ketenpartners schoolverzuim verontrustend vinden. Lubberman: 'Daarin is een kwaliteitsslag te maken. Ook hier moeten we nagaan waar de verantwoordelijkheid van de leerplichtambtenaar ligt.' Ook is 'privacy' genoemd, een gevoelig onderwerp. Wanneer kun je over welke gegevens beschikken? Hulst: 'Dat is vooral van belang in het kader van een zorgmelding. Daarover heeft het NJI kort geleden een handreiking gepubliceerd.'

Routekaart

De MAS wordt een dynamisch document, benadrukken Hulst en Lubberman. Hulst: 'Het wordt een routekaart

Workshop methodisch handelen op de werkconferentie van Ingrado

'De MAS wordt een dynamisch document'

waarbij je kunt kiezen voor een strafrechtelijke route, maar ook voor een zorgmelding. De vijf fases geven aan wat je op welk moment moet overwegen. Daarbij geven we waar mogelijk een verwijzing naar een instrument dat je kunt inzetten. Hiervoor maken we gebruik van het Taxatiemodel Schoolverzuim van de Raad voor de Kinderbescherming, dat wordt omgebouwd tot een signaleringsinstrument. We willen een aanpak neerleggen die de ideale route beschrijft, niet alleen een inventarisatie van de huidige werkwijze. Daarmee willen we komen tot een optimale aanpak.' De MAS wordt eind 2016 gepubliceerd.

Casusoverleg verbetert kwaliteit casuïstiek

Ketenversterking en kwaliteitsverbetering vinden onder meer plaats in de regio Zuid-Holland Zuid. Hier bestaat sinds tien jaar een casusoverleg. Dit casusoverleg is multidisciplinair en heeft tot doel een zorgelijke casus of een voorgenomen proces-verbaal te bespreken.

Naast leerplicht nemen de parketsecretaris van het Openbaar Ministerie en afgevaardigden van de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdbescherming West (gecertificeerde instelling) en de stichting Jeugdteams (afvaardiging gemeenten) deel. 'Doordat een casus wordt ingebracht, kunnen we het regelmatig oplossen zonder een proces-verbaal', zegt Fiona Dijkstra die namens de Raad voor de Kinderbescherming aan het overleg deelneemt. 'Als het tot een pv komt, is in het overleg al een voorgenomen beslissing

genomen over de wijze van afhandeling.' Het casusoverleg kan een casus langere tijd volgen, waardoor het uitgezette plan eventueel kan worden bijgesteld. Dijkstra: 'Het doel blijft altijd om de jongere terug naar school te krijgen.'

Door het casusoverleg zijn de aanmelding en de behandeling van zaken verbeterd. Jan-Willem Koene, coördinator leerplicht en voortijdig schoolverlaten en voorzitter van het casusoverleg: 'Leerplichtconsulenten denken steeds vaker in termen van het casusoverleg. Dat betekent dat de aanpak van casuïstiek kwalitatief verbetert. Hierdoor hoeven we dan in het overleg alleen maar in te stemmen met de voorgenomen aanpak. Soms hebben we extra vragen, en dat helpt de leerplichtconsulent verder als een zaak is vastgelopen.'

10 vragen aan...

Hugo de Jonge,

wethouder onderwijs, jeugd en zorg
gemeente Rotterdam

**‘Durf op dit thema een ambitieuze
collegedoelstelling te formuleren’**

---

1. U bent als wethouder betrokken bij de Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik. Waar bestaat uw inzet uit?

'De Taskforce agendeert het onderwerp kindermishandeling overal in Nederland en heeft een aanjaagfunctie voor het oppakken van vraagstukken rondom kindermishandeling. In Rotterdam voeren we op dit moment het collegeprogramma Veilig Thuis 2015-2018 uit. Hierin staan de maatregelen die de gemeente Rotterdam treft om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkomen, te stoppen en de gevolgen ervan te verhelpen. Ik voel een enorme betrokkenheid bij het onderwerp en mede daardoor zet ik mij graag in als lid van de Taskforce.'

2. Wat doet de koplopersgroep van wethouders?

'Ik heb vanuit de Taskforce een koplopersgroep samengesteld van 14 wethouders uit heel Nederland waarin we werken aan gemeentelijk beleid op het thema kindermishandeling. We komen regelmatig bij elkaar voor een verdieping op de thematiek, om ervaringen uit te wisselen en om met elkaar een handreiking op te stellen. Deze handreiking beschrijft heel concreet en praktisch hoe gemeenten regie kunnen voeren op het voorkomen en aanpakken van kindermishandeling.'

3. Wat hoopt u dat de opbrengst van de Taskforce zal zijn?

'Het uiteindelijke doel is natuurlijk het terugdringen van kindermishandeling. Maar dat kan de Taskforce niet in haar eentje voor elkaar krijgen. Daarom is de aanjagende functie zo belangrijk: het houdt het onderwerp actueel en zet mensen in de 'doe-stand'. Geweld in huis is een heel groot maatschappelijk probleem. Kinderen zijn daarbij altijd slachtoffer en alle volwassenen om hen heen moeten in actie komen als er zorgen zijn over hun veiligheid.'

4. Welke aanbeveling heeft u vanuit de Taskforce voor uw collega-wethouders?

'Zorg ervoor dat je als wethouder 'aan

het roer staat'. Je moet geïnformeerd worden over risicofactoren, aantallen en beschikbare hulpverlening. Dan pas kun je goed sturen en partijen met elkaar verbinden. En daarnaast: zorg ervoor dat het een Collegethema wordt en blijft. Durf op dit thema een ambitieuze collegedoelstelling te formuleren. Regie voeren op kindermishandeling kan alleen slagen in samenhang met jeugd-, WMO- en veiligheidsbeleid.'

5. Wat kan het onderwijs doen bij signalen van mishandeling?

'Het onderwijs heeft een hele belangrijke rol! Zij zien kinderen bijna dagelijks en hebben het snel door als het niet goed gaat met een kind. Iedereen die werkt op een school moet weten hoe de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling werkt en wanneer een zorgsignaal in de verwijzindex op zijn plaats is. En alle leerkrachten en docenten moeten natuurlijk goed geschoold zijn in het signaleren van vermoedens van kindermishandeling. Daar start het mee. Daarnaast moet er binnen alle scholen een aandachtsfunctionaris aanwezig zijn die getraind is in het volgen van de stappen van de meldcode en de leerkrachten en docenten kan adviseren en bijstaan. Tot slot moeten scholen weten hoe de zorgstructuur in hun gemeente is georganiseerd.'

6. Hoe kunnen scholen omgaan met het spanningsveld tussen de relatie met ouders en de veiligheid van kinderen?

'Ook ouders willen dat het goed gaat met hun kind. Door tijdig zorgen te bespreken voorkom je dat je pas als het echt uit de hand loopt het gesprek moet aangaan. En de manier waarop het gesprek gevoerd wordt, bepaalt voor een groot deel hoe ouders zullen reageren. We moeten er dan ook voor zorgen dat professionals leren hoe zij dit soort gesprekken het beste kunnen voeren.'

7. Wat kunnen directeuren en schoolbesturen doen?

'Zij moeten alle medewerkers op

scholen de gelegenheid geven om trainingen/workshops te volgen en om van elkaar te leren. En natuurlijk moeten zij ervoor zorgen dat de meldcode op alle scholen goed is geïmplementeerd. Maak er een vast agendapunt van, dan blijft het actueel. Ook belangrijk: neem zorgsignalen van leerkrachten en docenten serieus: zij kennen de kinderen het beste.'

8. Welke rol kan leerplicht spelen?

'Kinderen verzuimen niet zomaar. Daarom is het zo belangrijk om de oorzaak te achterhalen. We weten dat huiselijk geweld en kindermishandeling een onderliggende oorzaak voor verzuim kunnen zijn. Een goede samenwerking tussen leerplicht en Veilig Thuis kan ervoor zorgen dat bij signalen van een onveilige thuissituatie snel kan worden gehandeld.'

9. Kan de aanpak van schoolziekteverzuim bijdragen aan het voorkomen van mishandeling?

'Eigenlijk geldt hier hetzelfde voor: het snel signaleren van een zorgelijke/onveilige thuissituatie van kinderen is belangrijk om kindermishandeling te voorkomen, te stoppen en om de gevolgen ervan op te lossen. Natuurlijk kan een kind echt chronisch ziek zijn en dat is heel triest. Maar als schoolziekteverzuim voortkomt uit een onveilige thuissituatie dan zijn wij het allemaal aan deze kinderen verplicht om in actie te komen.'

10. Welke boodschap heeft u voor onze leden, de leerplichtambtenaren en RMC-medewerkers?

'Wees altijd alert op signalen. Wacht niet tot je 'zekerheid' hebt, maar handel volgens de stappen van de meldcode. Vraag daarbij advies aan Veilig Thuis. En praat met de kinderen! Kinderen zijn zo loyaal aan hun ouders, ze zullen niet snel uit zichzelf vertellen over mishandeling. Een volwassene die ze vertrouwen en waar ze hun verhaal kwijt kunnen, is heel belangrijk voor ze.'

Onderwijs op maat voor dak- en thuisloze jongeren

Uit de zorgen, in de boeken

Tekst: Yolanne van der Ree | Foto: Erik Brand | Illustratie: Welmoet de Graaf

Schulden, geen vaste woon- of verblijfplaats, geen startkwalificatie. Dat zijn heel kort samengevat de problemen van de jongeren in het proefveld Onderwijs op maat in Groningen en Friesland. Inzet is onderwijs op maat te realiseren voor dak- en thuisloze jongeren door gemeente, onderwijs en jeugdhulp intensief en vooral creatief te laten samenwerken. Ingrado Magazine bezocht de partners in Groningen, waar inmiddels 15 jongeren intensief begeleid worden.

Het ministerie van OCW heeft rond verschillende thema's zogenoemde proefvelden geïnitieerd om vernieuwing te realiseren. Uitgangspunt is dat beleidsvorming begint in het veld en niet op het ministerie. Het samenwerkingsverband Van de straat nam vervolgens het initiatief voor het proefveld 'Onderwijs op maat aan (ex) dak- en thuisloze jongeren' in Friesland en Groningen.

Marleen van der Kolk is namens Van de straat landelijk projectleider. 'We weten al jaren dat deze groep jongeren niet gekwalificeerd is voor de arbeidsmarkt. Zij worden zozeer in beslag genomen door onder meer schulden-, inkomens- en huisvestingsproblematiek dat ze niet met hun toekomst bezig kunnen zijn. Dit proefveld stelt hen in staat hun leven op orde te brengen en een diploma te halen. We koppelen deze jongeren niet meer 100 procent los van het onderwijs. De partners in dit project zijn samen de zoektocht aangegaan: hoe gaan we hierin samenwerken? Wat is er nodig, wat kan en wat moet er? Hoe zorgen we ervoor dat jongeren **uit** de zorgen en **in** de boeken komen?'

Partners die binnen het proefveld in Groningen samenwerken zijn de gemeente Groningen, de vier mbo-instellingen in de provincie, het Kopland (maatschappelijke opvang) en de landelijke coalitie Van de straat.

Voortijdig schoolverlaters

‘De groep jongeren binnen het project is in het onderwijs al langer bekend’, zegt Hans Everhardt, bestuursadviseur van het CvB van het Noorderpoort en programmamanager VSV. Hij is namens de vier mbo-instellingen in de provincie lid van de stuurgroep van het proefveld. ‘Er zijn jongeren die vsv-er worden doordat ze gaan zwerven en stevig in de problemen raken. En ik weet zeker dat er bij ons jongeren uit de bol-opleiding vallen omdat een bol-traject niet geschikt voor hen is. Voor de bbl-route komen ze niet in aanmerking omdat ze nooit een arbeidsovereenkomst zullen krijgen vanwege hun vaak complexe problemen. Een onbetaalde stageplaats kunnen ze zich niet veroorloven, dus kiezen ze voor bol want dan krijgen ze als 18-plusser studiefinanciering. De gemeente dringt hier vaak ook op aan want dan hoeven ze geen uitkering te verstrekken.’

‘Deze jongeren hebben behoefte aan mensen die echt luisteren’

Ook bij RMC is de groep in beeld, zegt RMC-coördinator Philma Verweij. ‘In de gemeentelijke Taskforce jongeren, waarmee we willen voorkomen dat jongeren in de knel komen omdat we het niet goed hebben georganiseerd of doordat regelgeving een oplossing onmogelijk maakt, komt deze groep ook naar boven. Schulden, inkomensproblemen en een problematische woonsituatie zijn de redenen voor een zeer grote afstand tot school en arbeidsmarkt.’ Sanwi Visser, hoofd Leerlingzaken van de gemeente Groningen en lid van de stuurgroep en het doorbraakteam vult aan: ‘Dak- en thuisloze jongeren zijn niet bij uitstek de doelgroep van het RMC, maar de problemen die aan de oppervlakte komen, gelden voor een veel grotere groep kwetsbare jongeren. De oplossingen die wij binnen dit project gaan vinden, zullen dan ook die veel bredere groep ten goede komen.’

Knelpunten

De groep is bekend, de problematiek ook. Waarom lukt het tot dusver niet deze jongeren de school in te krijgen? Jorn Broesder is casusregisseur van het proefveld en heeft dagelijks met de jongeren te maken. ‘De belangrijkste knelpunten zijn schulden, schulden en schulden. Ze kunnen niet met geld omgaan en hun inkomen is ontoereikend om huisvesting, levensonderhoud én

‘De oplossingen die wij gaan vinden, zullen een veel bredere groep ten goede komen’

onderwijs te bekostigen. De problematiek van deze jongeren is vaak dermate ernstig dat ze geen bijbaantje kunnen hebben. Veel van hen volgen een of andere vorm van therapie of begeleiding en dat is altijd overdag. Ze hebben geen ouders die kunnen bijspringen, vaak zelfs helemaal geen netwerk dat enige steun kan bieden.’

RMC-coördinator Verweij ervaart regelmatig dat kwetsbare jongeren niet worden toegelaten tot een mbo-opleiding. ‘Scholen geven hen niet die derde of vierde kans waar zij om vragen. Als er iemand van RMC meegaat is de kans overigens vele malen groter dat ze worden aangenomen. Ik denk wel 50 procent.’ Everhardt denkt zelfs wel 80 procent. ‘Het kost soms moeite om een intaker ervan te overtuigen dat die onderuitgezakte jongen met dat petje wel degelijk gemotiveerd is’, zegt hij. ‘Die intaker moet leren vragen ‘wat maakt dat jij nu wel in staat bent de opleiding succesvol af te ronden. En wat heb je van ons nodig om het voor elkaar te krijgen?’ Dat tussen de oren van intakers terecht laten komen, is een opdracht voor ons als mbo.’

Ook het rendementsdenken van de overheid belemmert scholen deze jongeren een nieuwe kans te geven, zegt Everhardt. ‘Heel kwalijk, maar er zitten allerlei perverse prikkels in het systeem om niet flexibel te zijn. Want het risico dat deze jongere weer voortijdig afhaakt is groot en dat is slecht voor de uitstroomresultaten. Ik moet praten als Brugman om onderwijsteams ertoe te bewegen zich ook in te spannen voor jongeren die net even iets meer sores in hun rugzak hebben. Op Noorderpoort-niveau is het niet erg als een team minder scoort op uitstroomresultaten omdat het een moeilijke doelgroep oppakt. Maar dat individuele team staat wel altijd ‘rood’ in de kleurtjeslijsten en dat voelt niet goed. Bij inspectieonderzoek komt dat rood prominent naar boven.’

Broesder gelooft zijn oren niet. ‘Hoe is het mogelijk dat in een land waar het recht op onderwijs hoog in het vaandel staat, de systemen van de overheid dat recht in gevaar brengen? Dat kan toch niet?!’

Wat is er nodig?

Hoofd Leerlingzaken Visser is uitgesproken over wat het begin is om deze jongeren weer perspectief te geven: aandacht! ‘Ze hebben behoefte aan mensen die echt luisteren. Mensen die niet direct een oordeel hebben over hun situatie, maar proberen te begrijpen wat ze nodig

Casusregisseur Jorn Broesder. Op de rug Marleen van der Kolk en Hans Everhardt

hebben.' Broesder beaamt dat onmiddellijk. 'Ik heb ook met de jongeren die inmiddels redelijk op de rit zijn, nog wekelijks contact. Even een appje 'hoe gaat het met je?' 'heb je nog iets nodig?'. Dat doet zoveel!'

Marleen van der Kolk vult aan: 'Daarnaast moeten de randvoorwaarden op orde zijn. Als je je voor de duur van de opleiding geen zorgen hoeft te maken over huisvesting en geld, komt die startkwalificatie pas echt in beeld. Het zou mooi zijn als we de schulden voor de duur van de opleiding kunnen bevriezen, overnemen of kunnen omzetten naar een lening.'

Visser: 'Wat wij vanuit RMC kunnen doen is de verbinding zoeken met andere afdelingen binnen de gemeente. De gemeente heeft bepaald dat een jongere met een uitkering alleen een bbl-traject mag volgen met een betaalde werkplek. Maar dat is voor deze groep jongeren niet mogelijk, een stageplaats is in eerste instantie het hoogst haalbare. Gevolg is dat ze dan vaak

noodgedwongen kiezen voor een schoonmaakbaan en de startkwalificatie wederom op de lange baan schuiven. Vanuit RMC hebben wij nu de verbinding gelegd met Sociale zaken van de gemeente en toestemming gekregen om de jongeren van het proefveld met behoud van uitkering een bbl-traject te laten starten. De route is weliswaar langer, dus gaat er meer geld naar de uitkering, maar hij leidt wel naar een startkwalificatie. We hopen dat dit project ertoe bijdraagt dat het beleid definitief wordt bijgesteld waardoor deze oplossing in beeld komt voor veel meer jongeren.'

Broesder: 'Een van de jongeren is net gestart met een bbl-opleiding en heeft een baan gevonden in de elektrotechniek. Hij kan daar een half jaar aan de slag met behoud van uitkering. Hij zou niet zijn aangenomen als ze hem vanaf dag één loon hadden moeten betalen. Daarvoor zijn de problemen nog te complex. Ik denk dat dit een goede investering is. Weliswaar betaal je hem nog een half jaar uitkering, maar ik ben er van overtuigd dat als we hem nu aan het werk zouden zetten, hij binnen het half jaar weer terug in de uitkeringsbak zou zijn.' 'Met nog een frustratie erbij', vult Everhardt aan.

Dit voorbeeld maakt duidelijk dat er op verschillende fronten tegelijk gewerkt moet worden. Visser: 'Niet alleen op gemeentelijk niveau, maar ook bij het ministerie moeten regelingen opnieuw tegen het licht gehouden worden. Het ministerie van OCW heeft dit proefveld ook in het leven geroepen om van te leren in zowel praktijk als beleid. En zal op haar beurt knelpunten bij andere ministeries agenderen.'

Weer naar school dankzij proefveld

Elvin Renkema is in augustus begonnen met zijn opleiding bedrijfsadministratie niveau 2. Sinds hij op z'n veertiende uit huis geplaatst werd, heeft hij een zwerftocht langs (onderwijs)instellingen en instanties gemaakt. Het vmbo heeft hij niet kunnen afmaken omdat hij veel aan z'n hoofd had en ver van school kwam te wonen. De mbo niveau-1 opleiding waar hij op z'n 17^e werd toegelaten, heeft hij ook voortijdig verlaten.

'Ik had zoveel sores', zegt Elvin nu over deze periode, 'school was ver van m'n bed. Ik voelde me nergens thuis, niet gewenst. Psychisch raakte ik in de war.'

Toen hij in een basishuis kon gaan wonen, met uitzicht op kamertraining, leek alles beter te gaan. 'Maar uiteindelijk belandde ik toch weer op straat. Toen ging het echt mis en kwam ik tussen de verkeerde mensen en in het verkeerde circuit terecht.'

Op zijn achttiende verjaardag besluit Elvin een volwassen leven te gaan leiden. Hij gaat op kamertraining, schrijft zich in bij weer een mbo-opleiding (metaal niveau 1), vraagt studiefinanciering aan, een ziektekostenverzekering en een aanvullende uitkering.

'Dat mensen je gunnen om weer naar school te gaan en daar hun best voor willen doen. Dat helpt.'

Hij haalde zijn diploma en vond een baan in de metaal. Door een bedrijfsongeval verloor hij een vinger en na de revalidatie kwam hij niet meer aan de bak. Jaren lang

Ook op landelijk niveau zijn ondertussen ontwikkelingen die schoolgang voor de groep dak- en thuisloze jongeren dichterbij brengen. In het 'Servicedocument onderwijstijd in het mbo in relatie tot jongeren met een extra ondersteuningsbehoefte' geeft het ministerie van OCW aan dat jongeren voor wie dat niet haalbaar, niet aan de 1000-urennorm hoeven te voldoen. Broesder: 'Dit is een van de opbrengsten van het proefveld en dit gaat echt helpen. Het is alleen nog niet op alle scholen doorgedrongen. Laatst schatte een intaker, op basis van de onderwijshistorie, in dat een jongere niet aan de 1000-urennorm zou kunnen voldoen en vond het risico te groot hem toe te laten tot de opleiding. Doordat ik de intaker kon wijzen op de mogelijkheid van de 1000-urennorm af te wijken, kon deze jongere alsnog worden ingeschreven.'

'We moeten leren vragen 'wat heb je van ons nodig om het voor elkaar te krijgen?''

Doorbraak

Het proefveld moet obstakels in beeld brengen en het liefst meteen ook oplossen. Daarom is naast de stuurgroep ook een doorbraakgroep ingericht. Daarin zitten mensen met mandaat van de partnerinstellingen die op de werkvloer deuren voor de jongeren kunnen openen. Zoals voor de jongen van 21 die twee jaar geleden

werd afgewezen voor de zeevaartopleiding van het Noorderpoort. Broesder: 'In de jeugdzorginstelling waar hij verbleef had hij intussen certificaten behaald waarvan de instelling zei dat die hem toegang zouden geven tot de mbo-zeevaartopleiding. Helaas kreeg hij te horen dat zijn certificaten niet voldoende waren en werd hij voor de tweede maal afgewezen. Toen hij werd aangemeld voor het proefveld heeft een lid van het doorbraakteam zich verdiept in de materie en bleken de certificaten wel voldoende te zijn om toegelaten te worden. Jaar verspeeld, maar hij zit nu op school. Vanochtend kreeg ik nog een appje; het gaat hartstikke goed. Op naar de startkwalificatie!'

Meer informatie

Het proefveld onderwijs op maat aan (ex) dak- en thuisloze jongeren is gestart in het najaar van 2015 en loopt tot augustus 2019. Dan hoopt 60 procent van de 35 jongeren een diploma te hebben en er in geslaagd te zijn het leven op orde te brengen. Ook ligt er dan een aanpak voor passend mbo-onderwijs voor dak- en thuisloze jongeren die ook ingezet kan worden in andere gemeenten. De hardnekkige knelpunten op zowel gemeentelijk als landelijk niveau zijn opgelost.

Meer informatie over het proefveld:

zwerfjongeren.nl/van-de-straat/proefveld-onderwijs/

leefde hij van verkoopbaantjes. Het verlangen naar een startkwalificatie te halen bleef.

'Op een gegeven moment keek ik in de spiegel en stelde mezelf de vraag wat ik zelf kon doen om m'n situatie te verbeteren. Ik heb toen samen met anderen een project opgezet www.leeuwardercollectief.nl, waar jongeren hun kwaliteiten en talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen. We gebruiken de hip-hopcultuur als middel en dat loopt als een trein.'

Ondertussen heeft Elvin nog steeds een uitkering, geen startkwalificatie, geen vangnet. Als hij hoort van het proefveld Onderwijs op maat wordt hij enthousiast. 'Dit is voor mij bedoeld! Ik wilde al zo lang naar school.'

Dankzij het proefveld volgt hij nu weer een mbo-opleiding, heeft studiefinanciering en zijn voor het eerste jaar zijn

boeken betaald. 'Na een capaciteitentest had ik meteen op niveau 3 mogen starten, maar ik koos voor niveau 2. Ik denk dat de kans op succes dan groter is. Maar mijn doel is door te stromen naar het hbo. Dat is absoluut haalbaar.'

De erkenning heeft hem het meest geholpen, zegt Elvin. 'Erkenning van je problemen, maar ook van waar je mee bezig bent. En dat mensen je gunnen om weer naar school te gaan en daar hun best voor willen doen. De casusregisseur heeft zoveel voor me gedaan, dat is niet te beschrijven. Ik ga 't hem nog een keer terugbetalen.'

Elvin Renkema

In de regio...

‘Een proces-verbaal is een zwaktebod’

Tekst: Yolenthe van der Ree | Illustratie: Welmoet de Graaf

Ingrid Sloot is beleidsregisseur onderwijs, jeugd en veiligheid bij de gemeente Rhenen. Ook is zij leerplichtambtenaar met opsporingsbevoegdheid. De combinatie maakt dat zij zowel een verbinding kan realiseren tussen de verschillende beleidsterreinen als tussen praktijk en beleid. ‘Een prachtfunctie!’

‘Als leerplichtambtenaar pak ik de complexe casussen op. Casussen waarin de schoolgang ernstig in gevaar en waar de veiligheid in het geding is. Als beleidsregisseur zit ik aan tafel met bestuurders uit het onderwijs, Veilig Thuis, de zorg en kan ik signalen direct doorspelen. Dat laat de meerwaarde van mijn functie mooi zien.’

Jeugdteam

Sloot is lid van het Jeugdteam waarin onderwijs en jeugdzorg sterk verbonden zijn. Dat team werd

geconfronteerd met een aanvraag voor een zeer kostbaar traject bij een gespecialiseerde instelling voor gedragsproblematiek. Sloot: ‘Ik wist van niks, terwijl dit soort aanvragen altijd via mij lopen. Het traject werd aangevraagd voor een meisje dat ingeschreven stond bij haar moeder die in onze gemeente woont. In feite woont zij echter bij haar vader in een andere gemeente. De huisarts van de vader had het meisje geïndiceerd voor dit gespecialiseerde traject, maar wij als formele woongemeente werden geconfronteerd met de rekening.’

Ik heb namens het Jeugdteam de casusregie genomen en kon snel alle lijntjes bij elkaar brengen. Het meisje ging al lange tijd niet naar school, bleek een vrijstelling van leerplicht te hebben, kampte met meervoudige problematiek. Uiteindelijk hebben we groen licht gegeven voor de geïndiceerde behandelplek, maar nu met duidelijke afspraken en met een compleet verhaal.'

Ieder kind heeft een school

Ook in de casus van een thuiszitter met psychiatrische problematiek bleek de kracht van de regiefunctie van Sloot. 'De instelling voor Jeugd GGZ gaf aan een jongere niet te kunnen behandelen omdat er geen dagbesteding was, hij ging immers niet meer naar school. Men overwoog serieus een aparte voorziening in het leven te roepen, bijvoorbeeld een zorgboerderij. Maak meer gebruik van het onderwijs!, roep ik dan. Ieder kind heeft een school, ook al is schoolgang tijdelijk niet mogelijk. Bespreek met die school wat er wél kan. Misschien kan het kind in eerste instantie een paar uur per week bij de buurvrouw aan de keukentafel schoolwerk doen. Scholen vinden dat vaak nog eng, vragen zich af of het wel mag van leerplicht. Natuurlijk mag dat! Als het in het belang is van de ontwikkeling van een kind kan niemand daar toch tegen zijn? Volledige schoolgang blijft altijd het doel, maar kijk wat er nodig is om daar te komen. Soms zijn dat heel kleine stapjes.'

Het helpt dat ze mandaat heeft om beslissingen te nemen, zegt Sloot. Dat mandaat geldt ook voor het leerlingenvervoer. 'Het weekend voor de start van het nieuwe schooljaar werd ik gebeld over een crisisplaatsing

Ingrid Sloot

'Ieder kind heeft een school, ook al is schoolgang tijdelijk niet mogelijk. Bespreek met die school wat er wél kan.'

van een leerling uit onze gemeente. Omdat het belangrijk was dat dit kind de eerste schooldag op zijn nieuwe school kon starten, regelde ik direct vervoer. Ook heb ik door mijn spin-in-het-web functie een goed beeld van de problematiek van leerlingen die aanspraak maken op leerlingenvervoer. Zo ken ik de kinderen voor wie het belangrijk is dat ze zelfstandiger worden en alleen naar school leren reizen. Ik kan dan vanuit de gemeente regelen dat er bijvoorbeeld een vrijwilliger met het kind meereist om zo langzaam de overgang te maken naar zelfstandig vervoer.'

Veiligheid

Bij het toezien op de veiligheid in het domein onderwijs en jeugd, is de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling een belangrijk instrument. Leerplichtambtenaren moeten de meldcode goed kennen, vindt Sloot. Bij elk signaal dat je niet vertrouwt, zou je moeten nagaan hoe je volgens de meldcode moet handelen. Ik zoek altijd direct samenwerking. En als het in het belang van het kind is, ga ik ook het gesprek met de ouders aan. Dat is de kracht van de leerplichtambtenaar; we zijn gewend om niet al te leuke dingen tegen mensen te zeggen. Scholen vinden dit vaak nog lastig, zij zijn bang de relatie met ouders op het spel te zetten. Het zou misschien goed zijn als leerplicht en onderwijs samen een training volgen over de meldcode zodat we ook daarin meer samen kunnen optrekken.'

Als beleidsregisseur is Sloot ook achtereenvolgens voor de ambtenaar Openbare orde en veiligheid. 'Daardoor ben ik op de hoogte van wat er speelt en kan ik patronen herkennen. Ik weet welke jongeren in beeld komen bij de politie, in welke gezinnen er problemen zijn, welke groepen zich eventueel negatief profileren. Deze informatie helpt om ook op de andere beleidsterreinen actie te ondernemen. Zo kun je voorkomen dat problematiek escaleert.'

De samenwerking tussen leerplicht en het Jeugdteam maakt een proces-verbaal overbodig, vindt Sloot. 'Sterker, ik vind het opmaken van een pv een zwaktebod. Samen met het Jeugdteam kan ik onderzoeken wat er nodig is in een gezin, wat er nodig is voor de jongere en wat er nodig is om de schoolgang te hervatten.'

Zorg dat je elkaar kent, is de belangrijkste boodschap van Sloot. 'Je kunt in de wandelgangen al zoveel regelen en dat kan veel kostbare tijd schelen.'

Rayoncontactpersonen in de spotlight

Tekst: Yolanne van der Ree, Foto's: Anna van Kooij

De rayoncontactpersonen van Ingrado vormen een belangrijke schakel tussen het landelijk beleid en de praktijk van leerplicht en RMC. Zes van hen vertellen over hun functie, over wat zij tegenkomen in hun werkveld en over het belang van het kwaliteitsregister.

Iwan Vis, regio Midden
leerplichtambtenaar bij RBL
Holland Rijnland

Waarom ben je rayoncontactpersoon?

'Ik hoop dat wij als rcp's eraan kunnen bijdragen dat er landelijk meer eenduidigheid komt in ons

vak. Het is nu vaak nog rommelig en onduidelijk. Want mogen leerlingen nu wel of niet op wereldreis en kunnen we sporters nu wel of niet een vrijstelling verlenen? Dat soort zaken zou ik graag wat gestroomlijnder zien.'

'Als rcp ben ik doorgeefluik van ideeën, vragen en informatie vanuit mijn team naar de regio en Ingrado en vice versa. Ik zie het als mijn taak om informatie die via Ingrado beschikbaar komt, te vertalen naar ons vak. Wat betekenen ontwikkelingen en afspraken voor onze dagelijkse praktijk? Vier à vijf keer per jaar is er een bijeenkomst van alle rcp's in onze regio.'

Recht op onderwijs

'Het blijft een uitdaging om het onderwijs passend te maken voor alle leerlingen. Ik vind het fijn dat ik het vertrouwen krijg om naar eigen inzicht te handelen. Ik wil dat jongeren sterk worden en geloven in wat ze kunnen. Zo is er een jongen die na het vmbo in de kapperswereld terecht is gekomen en zich daar via interne opleidingen een stevige plaats veroverd. Hij is goed en ik weet zeker dat hij het gaat redden in het kappersvak. En nee, deze route levert hem vooralsnog geen startkwalificatie op. Maar zijn vooruitzichten zijn goed.'

'Ik ben blij als ik het verschil kan maken, als mede door mijn toedoen een leerling de stap naar een nieuwe school kan maken. Als ik na twee jaar een mailtje van zo'n leerling krijg waarin zij mij bedankt voor m'n hulp. Of als ik hoor dat een jongere die bij mij in beeld was, die waarschuwingen heeft gekregen en een HALT-afdoening, z'n diploma heeft gehaald.'

Knelpunten

'Vroeger was het heel makkelijk om even met iemand uit je netwerk te overleggen over een jongere die bij ons beiden in beeld was. Dat is tegenwoordig veel lastiger. Als een jongere is overgegeven aan Jeugdzorg, mag er zonder toestemming van de ouders niets teruggekoppeld worden. Dat kan een zaak soms onnodig vertragen. Ik vind dat het belang van het kind altijd voorop moet staan, ook in relatie tot privacy.'

Kwaliteitsregister

'Ik heb me ingeschreven in het kwaliteitsregister omdat ik zo zeker weet dat m'n kwaliteit op peil blijft. Ik weet nog niet wat de meerwaarde zal zijn. Dat zal moeten blijken.'

**Hanny Stork,
rayon Noord-West**

leerplichtambtenaar in de gemeente Heerhugowaard

**Waarom ben je
rayoncontactpersoon?**

'Ik vind dat je als leerplichtambtenaar de landelijke

ontwikkelingen moet volgen. Als rcp zit je dicht bij het vuur. Eén keer per maand staat Ingrado op de agenda tijdens het overleg in de regio Noord-Kennemerland. Ik informeer dan mijn collega's over ontwikkelingen en inventariseer vragen die ik vervolgens doorspeel naar Ingrado.'

Recht op onderwijs

'De vrijstelling 5 onder a schuurt met het recht op onderwijs. Als je een vrijstelling verleent, ben je elk zicht op de ontwikkeling van het kind kwijt. Er is geen wettelijke manier meer om een kind te bereiken. Nu passend onderwijs is ingevoerd en de jeugdhulp bij de gemeentes is belegd, moeten we in staat zijn om een onderwijsarrangement samen te stellen als reguliere schoolgang er tijdelijk niet in zit. We moeten altijd de vraag stellen 'Wat kan er wél?!' De jeugd- en gezinscoaches zitten bij ons op de afdeling. Als leerplicht kunnen we ons voordeel doen met de zorgarrangementen die zij inkopen, met name voor leerlingen op havo en vwo die uitvallen vanwege psychische problemen. Dat is een groep waarvoor nog weinig aanbod is.'

Knelpunten

'Lastig is dat leerplicht nog niet automatisch in beeld is bij de jeugd- en gezinscoaches. Het hangt sterk af van de individuele relatie of er contact is. Dat is jammer want wij weten zo veel! Het betekent dat we ons moeten blijven profileren. We moeten ons niet te bescheiden opstellen en duidelijk maken dat we van nut kunnen zijn voor de ketenpartners.'

'Ander knelpunt is het geringe aanbod vanuit de samenwerkingsverbanden voor leerlingen die dreigen uit te vallen. Ik vraag me steeds af waar de gelden van de plusklassen en de time-outvoorzieningen in het onderwijs gebleven zijn. Die zouden toch ingezet kunnen worden ten behoeve van onderwijs-zorgarrangementen?'

Kwaliteitsregister

'Ik ben enthousiast over het kwaliteitsregister alhoewel ik nog niet de tijd heb gevonden om me te registreren. Het register kan helpen ons te profileren in de keten. Verder is het een mooi meetinstrument voor onszelf; hoe staan we ervoor? Het dwingt om na te blijven denken over je eigen ontwikkeling en dat juich ik toe.'

**Mirjam de Vries, rayon
Zuidoost**

leerplichtambtenaar in de gemeente Oirschot

**Waarom ben je
rayoncontactpersoon?**

'Als rcp krijg je nieuwe informatie uit de eerste

hand, bijvoorbeeld op de landelijke rcp-dag. Die deel ik met collega's in de regio. Voor mij is dat contact belangrijk omdat ik binnen mijn gemeente de enige leerplichtambtenaar ben. Vanuit mijn rol als rcp kan ik wat makkelijker informatie bij mijn collega's ophalen. Ik zie mezelf als de smeeroilje tussen collega's in het werkveld en de branchevereniging.'

'De meerwaarde van de uitwisseling tussen lokaal en landelijk bleek bijvoorbeeld rond de kwetsbare jongeren uit vso en praktijkonderwijs. Dat was ingewikkelde materie die je lokaal op je eigen manier gaat uitleggen. Dat is niet goed, want zo ontstaan er verschillen in hoe er met deze groep wordt omgegaan. Door dit landelijk af te stemmen, kunnen we komen tot een eenduidige aanpak.'

Recht op onderwijs

'Soms is het lastig om het recht op onderwijs te waarborgen. Zoals voor de asielzoekerskinderen in onze gemeente. Aan de rand van het dorp staat een aanvullende opvangvoorziening voor vluchtelingen (AVO). De bewoners hebben een status en wachten op een woning, de kinderen moeten naar school. Nu staat die school zesentwintig kilometer verderop. De voerleerlingen gaan op de fiets, maar de po-kinderen kunnen niet alleen. Dus heeft het COA vervoer geregeld. Probleem is dat de kinderen 's morgens niet op tijd klaar staan en een aantal van hen daardoor niet op school komt. Ik haal die kinderen dan op met mijn eigen auto en breng ze alsnog naar school. Het is moeilijk om deze situatie te veranderen, ook omdat het OM moeilijk te bewegen is om richting ouders op te treden.'

Samenwerking

'Omdat we zo'n kleine gemeente zijn, werken we samen met ons omringende gemeentes. Bij ziekte kunnen we elkaar vervangen. Iedere leerplichtambtenaar is verantwoordelijk voor de scholen binnen zijn of haar gemeente. Vanuit de regionale knelpuntenmiddelen gaat er meer geld naar gemeentes waar meer werk is. Ik heb, naast de basisscholen, een vmbo-college met 1000 leerlingen onder mijn hoede. Ik pak alle leerlingen op uit onze regio, ook degenen die niet in Oirschot wonen. Mijn collega's doen dat ook voor leerlingen uit Oirschot die in hun gemeente naar school gaan. We zijn allemaal aangesloten op een administratiesysteem waarin iedereen de voortgang in alle casussen kan volgen.'

René Blaak,
rayon Zuid-West
consulent leerplicht/vsv
in de regio Zuid-Holland Zuid
die 17 gemeentes telt
met Dordrecht
als centrumgemeente.

Waarom ben je rayoncontactpersoon?

'In onze regio is de keuze gemaakt dat iedere consulent de doelgroep 5 tot 23 jaar bedient. Om alle ontwikkelingen te kunnen bijhouden werken wij met taakaccenten. Ik ben samen met een collega taakaccenthouder voor Ingrado.'
'Voorheen vroeg ik advies bij Ingrado als ik ergens tegenaan liep. Het antwoord hield ik vervolgens voor mezelf. Eigenlijk is dat zonde, want als je het deelt wordt een ander er ook wijzer van. Als rcp deel je alle informatie automatisch, dat is onze rol en opdracht. Drie à vier keer per jaar komen we als rayoncontactpersonen bij elkaar en één keer per jaar organiseren we een rayonbijeenkomst waar zo'n 70 mensen aanwezig zijn. Naast dat het leuk is elkaar te ontmoeten, inventariseren wij als rcp's de vragen en knelpunten en spelen die door naar Ingrado. Wel vraag ik me af of de individuele leden voldoende op de hoogte zijn van ons bestaan.'

Recht op onderwijs

'Leerplicht komt vaak in beeld bij de echt problematische casussen. Casussen waar vaak ook hulpverlening bij betrokken is. Ook al wil iedereen snel tot een oplossing komen, het kan niet altijd. Zorgvuldigheid kost nu eenmaal tijd. Maar ik vind wel dat als het snel kan, het ook snel moet.'

Zeker in het geval van leerlingen die zonder onderwijs thuiszitten. Daar is het recht op onderwijs in het geding en directe actie geboden. Als ik iemand dan hoor zeggen 'ik **zou** dat vandaag kunnen doen', dan zeg ik 'nee, dat **gá** je dus vandaag doen!'. Iemand moet de regie nemen in ingewikkelde casussen en toezien op concrete afspraken met namen en rugnummers.'

Knelpunten

'We lopen aan tegen verschillen in hoe de Leerplichtwet wordt uitgevoerd. Het is belangrijk dat we het eens zijn over waar we ons druk om maken en wat we laten liggen. En we lopen aan tegen de geringe flexibiliteit van ons onderwijsstelsel. Zo begeleid ik een meisje dat na haar niveau-1 opleiding door wil naar een bbl-opleiding niveau 2 facilitair. Alles is geregeld, ze heeft een baan gevonden in de schoonmaakbranche, maar nu is er geen school te vinden die dat traject aanbiedt. Moet ze een half jaar wachten. Daar kan ik echt met m'n pet niet bij. Dit is een kwetsbare jongere die nu goed op de rit staat. Die moeten we met z'n allen vasthouden.'

Kwaliteitsregister

'Ja, ik heb me ingeschreven in het kwaliteitsregister leerplicht en RMC. Hiermee laat ik zien dat ik serieus in m'n vak sta. Om me heen zie ik mensen in beweging komen. Ze gaan naar cursussen om punten te scoren of onderzoeken of wat ze toch al van plan waren misschien punten kan opleveren. Ik verwacht dat het kwaliteitsregister kan bijdragen aan de status van ons beroep. Ik moet nu nog te vaak uitleggen dat ik veel meer ben dan de handhaver.'

Arlette de Graaf,
rayon Noord
mbo-leerplichtambtenaar en
RMC-overstapcoach voor
kwetsbare jongeren in de regio
Friese Wouden

Waarom ben je rayoncontactpersoon?

'Ik vind het leuk om meer contacten te hebben buiten de regio. Daarnaast ben ik altijd op zoek naar nieuwe uitdagingen en wil ik graag op de hoogte blijven van actuele ontwikkelingen. Ik denk ook dat we door samen op te trekken, onze positie kunnen versterken.'

'De rcp's in ons rayon nemen hun taak steeds serieuzer, op de agenda staan pittige onderwerpen. Vanuit Ingrado krijgt de functie ook meer inhoud; de landelijke rcp-contactdagen zijn heel leuk en nuttig. Ook de trainingen

die we aangeboden krijgen maken dat we professioneler worden. Recent heb ik me aangemeld voor de training Dialogisch communiceren.'

Recht op onderwijs

'Om het recht op onderwijs te beschermen moet je vaak op zoek naar ongewone constructies. Wat ik soms lastig vind is dat iedereen nog erg vanuit z'n eigen verantwoordelijkheid blijft denken. De hokjes blijven daardoor bestaan. In veel casussen zou het goed zijn als leerplicht de regie had. We hebben die onderzoeksrol al en beschikken over een enorm netwerk.'

Kwaliteitsregister

'Ik vind het kwaliteitsregister een heel goed middel om onszelf te positioneren. Bovendien hou ik ervan om mezelf

Vervolg op pagina 26

te scholen en ontwikkelen. Dat is heel belangrijk voor iedereen die dit werk doet. Het kwaliteitsregister gaat helpen om meer eenduidigheid te realiseren.'

Waarom ben je ambassadeur van het kwaliteitsregister?

'Ik zou tegen iedereen willen zegen 'Grijp die kans om je functie een boost te geven!'. De rcp's die ambassadeur

zijn, hebben een training gehad over de werking van het kwaliteitsregister. Wij kunnen nu de collega's in de regio laten zien hoe ze zich kunnen registreren, hoe ze hun dossier kunnen vullen, hoe de puntentelling werkt, enzovoort. Er zijn al heel veel aanmeldingen, maar mensen willen weten hoe het nu precies werkt. Binnenkort houd ik hierover een presentatie voor mijn collega's in de regio.'

Allard Muis, rayon Oost

leerplichtambtenaar/vsv adviseur in Zwolle en stond als bestuurslid van Ingrado aan de wieg van de rayoncontactpersonen

Waarom ben je rayoncontactpersoon?

'Zo'n tien jaar geleden voerde iedereen de Leerplichtwet en de RMC- wet- en regelgeving op z'n eigen manier uit. Landelijk, maar ook binnen de regio's waren de verschillen daardoor vaak groot en vakinhoudelijk klopte het ook niet altijd. Om die reden zijn we ons vanuit het net opgerichte Ingrado gaan verdiepen in de regio's. Hoe waren die georganiseerd, wat speelde er, wat ging daar goed en wat kon beter? We stelden vast dat veel dingen dubbel en zelfs tegenstrijdig gebeurden. Dat was het begin van uitwisseling tussen landelijk en de regio's en de start van de rayoncontactpersonen.'

'Wij in rayon Oost zijn begonnen met één keer per jaar een rayonbijeenkomst te organiseren. Een gezellige dag waarop we elkaar ontmoeten en uitwisselen. En dankzij de aanwezigheid van de voorzitter van Ingrado, juridisch adviseurs en de Inspectie van het Onderwijs en een gevarieerd aanbod van workshops, zijn we na zo'n dag inhoudelijk weer helemaal bij.'

'De regio moet wat mij betreft op landelijk niveau blijven liggen. Landelijk moet de toon gezet worden. Dat is de enige manier om meer uniform over leerplicht en RMC te denken. Die uniformiteit komt de kwaliteit van ons vak absoluut ten goede. Wij in het rayon faciliteren de ontmoeting en voeden het landelijk bestuur.'

Recht op onderwijs

'De problematiek van de leerlingen die uitvallen, wordt steeds complexer. De makkelijke klanten worden nu wel tijdig opgepakt. De grootste uitdaging voor ons is de groep die al langer uit beeld is weer bij het onderwijs onder te brengen. Het belang om je ketenpartners te kennen is groter dan ooit. Ken elkaar en weet wie je waarvoor kunt benaderen. Samen kunnen we het recht op onderwijs beschermen.'

Kwaliteitsregister

'Ik hoop en verwacht dat het register ons gaat helpen om gezien te worden. Je kunt laten zien dat je een specialist bent en niet zomaar een ambtenaar die voor van alles en nog wat kan worden ingezet. Dat gaat ons helpen om bijvoorbeeld hard te maken dat onderwijs een voorliggende voorziening is voor werk.'

Waarom ben je ambassadeur van het kwaliteitsregister?

'Ik ben een groot voorstander van 'een leven lang leren'. Je moet je als professional blijven ontwikkelen en een kwaliteitsregister houdt je wat dat betreft scherp. En veel cursussen doe je al, dus is het alleen maar fijn dat je die nu in je dossier kunt zetten. Inhoudelijke teambijeenkomsten? Maak een scan van de presentielijst en hup in je dossier. Als ambassadeur van het kwaliteitsregister zal ik proberen alle collega's ervan te overtuigen dat registratie meerwaarde heeft. Omdat het voor ons nog erg nieuw is vind ik het van groot belang dat Ingrado de collega's bij de hand neemt in de opstartfase.'

Rechten & plichten

In deze rubriek informeert Carolien de Bruin, juridisch adviseur van Ingrado, u over actuele juridische zaken. Hebt u ook een vraag? Gebruik het vragenformulier op www.ingrado.nl en u krijgt per mail of telefoon antwoord.

Tegemoetkoming reis- en studiekosten

Het ministerie van OCW heeft 5 miljoen vrijgemaakt om ouders van 16- en 17-jarige mbo-studenten tegemoet te komen in de kosten. Mbo-instellingen ontvangen geld van OCW waarmee zij ouders tegemoet kunnen komen in de kosten voor studieboeken, laptop, werkkleding, etcetera. Daarnaast kunnen ouders per 1 januari 2017 een OV-reisproduct aanvragen voor hun kinderen van 16 en 17 jaar die een mbo-opleiding volgen.

Verzuimloket

Vanaf 1 januari 2017 zijn de scholen voor speciaal onderwijs en vanaf 1 april 2017 de scholen van primair onderwijs verplicht aangesloten op het Verzuimloket van DUO. Leerplicht krijgt vanaf die datum dus alle verzuimmeldingen van alle onderwijstypen via het Verzuimloket en niet langer van de scholen zelf. Op 1 januari 2017 start een pilot voor het primair onderwijs die duidelijk moet maken hoe de administratie-systemen van de scholen moeten worden ingericht. In de pilot draaien ook gemeenten mee om de scholen te ondersteunen.

WOB-verzoek

Sinds enige tijd worden gemeenten actief benaderd door een organisatie die een beroep doet op de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB). Hiermee doen betrokkenen een verzoek tot inzage in de cijfers van het aantal thuiszitters en vragen om jaarverslagen en andere gegevens rondom leerplicht en RMC in Nederland. Aangezien deze cijfers reeds openbaar zijn, is een WOB-procedure niet aan de orde. Het gaat er daarbij namelijk altijd om documenten boven water te krijgen die niet gepubliceerd zijn. Er kunnen alleen documenten opgevraagd worden die er zijn, maar nog niet openbaar zijn gemaakt.

Bovengenoemd WOB-verzoek mag dan ook worden afgewezen, omdat de gegevens in de jaarverslagen staan en de jaarverslagen openbaar zijn. Nu heeft dezelfde organisatie naar aanleiding van de afwijzing ingediend waarin ze verzoeken om het jaarverslag 2015-2016. Dit jaarverslag moet volgens de Leerplichtwet uiterlijk op 1 oktober aan de gemeenteraad worden aangeboden. Ook dit verzoek mag worden afgewezen, ook als het

jaarverslag er nog niet is. De WOB geeft namelijk aan dat je als gemeente niet verplicht bent om oor een WOB-verzoek een document te gaan opstellen. De organisatie zal dus moeten wachten tot het jaarverslag gereed is. Zodra het openbaar is kan zij een exemplaar ontvangen.

Ter aanvulling: per 1 oktober 2016 is de wet gewijzigd en kunnen burgers bij het niet tijdig beslissen op een WOB-verzoek niet langer een dwangsom vorderen.

Onderwijs op een andere locatie

Op de werkconferentie van 22 september 2016 is de brief van staatssecretaris Dekker over onderwijs op een andere locatie besproken. Tijdens deze workshop zijn knelpunten en aandachtspunten in kaart gebracht. Deze zullen worden ingebracht bij het ministerie zodat ze meegenomen kunnen worden bij het opstellen van het wetsvoorstel. Zodra het wetsvoorstel ter consultatie wordt aangeboden zal Ingrado deze punten ook meenemen in haar reactie. De verwachting is dat de consultatie dit najaar zal plaatsvinden.

Jeugdvolgsysteem

- Leerplicht-administratie
- RMC-administratie
- Sluitende aanpak
- Jongerenloket
- Werkprocesondersteuning
- Zaak- en taakgestuurde dossiervorming
- Verwijsindex/ Signalering
- Leerlingenvervoer

Flexibel cliëntvolgsysteem van 0 tot 28 jaar

In het doorlopend cliëntdossier van het Jeugdvolgsysteem (JVS) staat de jongere van 0 tot 28 centraal. Het JVS maakt het bijhouden van uw leerplicht- en/of RMC administratie snel en gemakkelijk. Het helpt u overzicht te verkrijgen. Indien gewenst kan het cliëntdossier volledig papierloos worden gemaakt, zodat makkelijk buiten kantoor kan worden gewerkt en case-overdracht tussen collega's wordt vereenvoudigd. Werkelijk alle relevante informatie kan gekoppeld worden aan één jongere of school.

Goed georganiseerd zijn, en blijven!

Het Jeugdvolgsysteem ondersteunt u niet alleen bij de uitvoering, maar ook bij de inrichting van een goede leerplicht en/of RMC-organisatie. Ook als u regionaal of in ketenverband wilt samenwerken is het JVS uniek. Iedere organisatie krijgt zijn eigen virtuele omgeving waarin alleen de voor die partij relevante gegevens zichtbaar zijn. Ideaal dus om een sluitende aanpak te realiseren. De beveiliging staat als een huis met onder andere uitgebreide autorisatiemogelijkheden en dataencryptie.

De mensen van Metaobjects zien het einde van de implementatie niet als het einde van de relatie, maar juist als de eigenlijke start. Onze klanten ondervinden dat ons beproefde solide platform in combinatie met onze domeinkennis, hen effectief verder helpt. We gaan flexibel om met veranderingen en uitbreidingen. Hiermee bent u voorbereid voor nu en de toekomst in het jeugdketen.

Contact

Nieuwsgierig geworden? Bezoek dan de JVS-website www.metaobjects.nl. Voor nadere informatie of een demonstratie bel ons kantoor: 040 - 750 1616.

